

ΕΝΑ
ΠΡΕΚΡΑΣΗΑ
ΛΕΓΕΝΔΑ ΣΙ

ΑΒΥΣΣΟΣ

© Захари Златев, автор, 2013 г.

© Кремена Пенчева, художник, 2013 г.

© Книгоиздателска къща „Труд“, 2013 г.

ISBN 978-954-398-259-2

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА **trou**, 2013

Захарн Златев

АРИСТОХИ

ПРЕДГОВОР

Авитохол: кой е той? Името му е известно само от знаменития „Списък на българските владетели“. Това е единственият запазен средновековен исторически документ, в който се споменава, при това на първо място, неговото име – Авитохол. Но от този документ започват и легендите за него: там се твърди, че е живял нито по-малко, нито повече от цели триста години.

Най-важният въпрос, който възниква веднага след обявяването в началото на списъка, че е живял и е бил владетел на нашата държава, на България, в течение на един прекалено дълъг период, е, разбира се, въпросът за самото съществуване на такава личност.

Имала ли е България владетел, носещ името Авитохол? Най-вероятно отговорът на този въпрос е положителен. И наистина, в списъка се твърди, че родът му е Дуло, което е и името на първата исторически доста добре документирана владетелска династия в древната българска държава. Освен това съществуват и многобройни сведения в средновековни летописи за повечето от останалите владетели, упоменати в списъка.

Ако се съгласим с това, че Авитохол е живял в България и е управлявал страната, макар и много по-малко от триста години, тогава възниква един следващ въпрос: **какво можем да кажем за него, за първия български владетел от династията Дуло?** В списъка се казва само следното:

*Авитохол: живя триста години. Родът му беше Дуло.
Годината му – ДИЛОМ ТВИРЕМ.*

Като че ли не е възможно да се добави нищо друго, абсолютно нищо друго за тази почти митическа личност. И все пак...

Преди около двадесет години една интересна легенда е открита в литовски архиви*, в която се твърди, че:

* Добрев, Петър. Златният фонд на българската древност. Център за изследвания на българите, София, Тангра, 2005, страница 538.

... така също и князът мизийски или български
бил откърмен от сърна...

Но какво общо има тази новооткрита легенда с Авитохол? На пръв поглед няма никаква връзка. Оказва се обаче, че някаква връзка може въпреки всичко да се намери. За да се установи връзката между легендата за сърната и първия владетел от династията Дуло, е нужно да се използват думи от някои източноирански езици. С помощта на тези езици е възможно да се удостовери, че *ави* най-вероятно означава *сърна* и че името на Авитохол може да се тълкува като *син на сърната**.

Тъй като заедно с упоменаването на Авитохол в списъка на древните български владетели недвусмислено се декларира, че е живял легендарно дълъг живот и освен това самото име е тясно свързано с една друга легенда, свършено ясно е, че и целият живот на тази забележителна личност е легенда – една прекрасна и изпълнена с много ярки събития легенда за един мъдър и смел владетел на България. Чудесната легенда за Авитохол ще бъде разказана в тази книга, която е част от поредицата „Сказания за владетелите от династията Дуло“.

Трябва да се подчертае, че тази книга е действително една прекрасна легенда за него, за **Първия** от владетелите от династията Дуло, но основните факти, които са разказани в книгата, се основават на сведения, описани в много летописи от това време. Напълно достатъчно е тук да се приведат четири от тези факти (повече факти могат да се намерят в книгите на Петър Добрев** и Пламен Петков***):

Първо, знае се, че българите са били вече уседнал народ, когато са пребивавали в земите около Памир.

Второ, съобщава се в някои летописи, че уседналите народи около Памир е трябвало да се борят срещу грабителски рейдове на номадски племена, а също и срещу стремежите на Партската империя да завоюва тези земи (което всъщност е станало точно по времето на събитията, описани в тази книга, или малко след това).

Трето, известно е, че преселвания от Памир до областите около Кавказ и край северните брегове на Черно море са се извършвали още в антично време.

* Добрев, Петър. Сага за древните българи: Прародина и странствания. София, Кама, 2005, страница 46.

** Добрев, Петър. Златният фонд на българската древност. Център за изследвания на българите, София, Тангра, 2005.

*** Петков, Пламен. Българите преди България. София, Книгоиздателска къща „Труд“, 2012.

Четвърто, документирано е, че след някои размирици в земята на българите Вананд и неговите последователи са се преселили в Армения.

Преди да започна разказа за **Първия** от славните владетели от рода Дуло, е необходимо да дам някои съвсем кратки сведения за цялата поредица. Тя съдържа пет книги: „*Една прекрасна легенда за Авитохол*“, „*Завръщането на Ирник в България*“, „*Покръстването на Кубрат*“, „*Сага за младия Аспарух. Принцът от разсъмването*“ и „*Императорът с отрязания нос и българският Цезар*“. Всяка от тези книги разказва за един важен период от историята на българската държава в зорите на нейното съществуване.

В „*Една прекрасна легенда за Авитохол*“ се описват събития от една много древна епоха, когато България е била управлявана от митичния владетел Авитохол, от отгледания от сърна родоначалник на династията Дуло. По време на неговото управление става първото преселване на българи в районите на Северен Кавказ и Южна Украйна от околностите на планината Памир в Централна Азия.

В „*Завръщането на Ирник в България*“ се описват събития от епохата, когато българите са водили тежка борба с хуните. Ирник, единственият наследник на владетелската титла, е изпратен като заложенник в двора на Атила, където е осиновен от хунския предводител и е наречен Ернах. Изпращането му при хуните е цената, която трябвало да бъде заплатена, за да запазят българите своята самостоятелност. След смъртта на Атила младият Ирник трябва да бъде доведен в България. Това е една трудна задача, която изисква върховни усилия и голяма изобретателност. За изпълнението на тази важна задача се разказва във втората книга от поредицата.

В „*Покръстването на Кубрат*“ се описват събития от втората декада на VII век, когато малкият Кубрат е бил заведен в Константинопол и покръстен там. Кубрат е първият български владетел, за който със сигурност се знае (това събитие е документирано в няколко средновековни хроники), че е станал християнин. Причините за покръстването на Кубрат и трудните препятствия по пътя му от България до столицата на Източната римска империя се разказват в тази книга. Както империята, така и българската държава изживяват трудни години през този период. Римският император трябвало да води борба на живот и на смърт срещу авари и срещу многократно по-силните перси. Българите трябвало да отстояват правото си на съществуване срещу тюрки и авари.

В „*Сага за младия Аспарух. Принцът от Разсъмването*“ се разказва за титаничната борба на българите, предвождани от Аспарух, която е била водена, за да се спре нашествието на хазарите на запад. Това

е било наистина отчаяна и много героична битка за оцеляване на българската народност. Всички привърженици на братята на Аспарух (Баян, Котраг, Алцек и Кубер), а тези привърженици съвсем не са били малко, малодушно са взели решение да се откажат от тежкия двубой със силния враг. Историята е наказала жестоко тези хора за тяхното предателство. Те отдавна са престанали да носят името българи. Аспарух, принцът от Разсъмването, е трябвало сам да се справя с огромните проблеми и е успял да направи това по възможно най-добрия начин.

В *„Императорът с отрязания нос и българският Цезар“* се пресъздават някои събития от началото на VIII век, които са се случили по времето на Тервел, когато България става една от трите най-силни държави в тогавашния свят. Българският владетел бива провъзгласен за Цезар на Римската империя. Тази титла е била изключително престижна по това време, почти равна по значение на императорската. Но докато на външните фронтове Тервел жъне успех след успех, на вътрешния фронт започват постепенно да назряват проблеми в отношенията между християни и последователи на старата българска религия. Било е съвършено необходимо да се положат много усилия в борбата за запазване на вътрешната стабилност в огромната държава, населена с много народности, където повечето от самите българи изповядват все още своята стара религия, но мнозинството от поданиците на кана-субиги Тервел са християни. Българският Цезар се справя блестящо с тази изключително тежка задача.

От горното описание става ясно, че в поредицата *„Сказания за владетелите от династията Дуло“* са описани деяния на пет ранни български владетели: Авитохол, Ирник, Кубрат, Аспарух и Тервел. Всеки от тях е извършил подвизи, за които може с пълно право да се твърди, че са уникални и неповторими.

Авитохол е започнал преселението на българите от Централна Азия в Европа, като по този начин едновременно е спасил тези, които са го последвали, от неминуемото загубване на народностната им самоличност, и е преселил българите по-близо до големите огнища на европейската цивилизация.

Ирник е заздравил българската държава след смъртта на Атила, за което говори фактът, че даже и владетелят на могъщата персийска държава е бил принуден да се съобразява с намеренията на българите, преди да се реши да започне походи срещу други съседни държави.

Кубрат става първият християнски владетел на България, получава престижната римска титла Патриций на Империята, издига се като една от най-образованите личности на своето време, извоюва пълна независимост за българите от авари и тюрки и заздравява „Старата Велика България“.

Аспарух спира завинаги настъплението на хазарите на запад, завоюва римски територии на юг от Дунав и премества центъра на българската държава в бившата римска провинция Долна Мизия, като по този начин приближава още повече българите до най-културната държава през VII век.

Тервел помага успешно на един римски император да си възвърне титлата, бива провъзгласен за Цезар на Империята, нанася тежко поражение на арабите, принуждава ги да вдигнат обсадата на Константинопол и спира завинаги техните стремежи да продължат директно нашествието си на запад. Не само съдбата на България и на Римската Империя, но и съдбата на цяла Европа нямаше да бъде същата, ако арабите бяха успели да превземат най-големия и най-богатия град в тогавашния свят. Затова Тервел е единственият български владетел, за който с пълно право може да се твърди, че е оказал решително влияние върху съдбата на цяла Европа.

Някои сведения за книгите от поредицата „Сказания за владетелите от династията Дуло“, които са вече публикувани от издателство „ТРУД“, могат да се намерят на: <http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=622287> и <http://m.trud.bg/Article.aspx?Id=1181266>.

Но сега вече е време да започна повествованието за славния български владетел Авитохол, за Първия владетел на България от династията Дуло.

СПИСЪК НА ГЛАВНИТЕ ГЕРОИ

Ави	Висша служителка на Свещената Луна и закрилница на владетелите от династията Дуло.
Авитохол	Приемен син на Ави, но всъщност е от рода Дуло. Същинското му име е Заберган, обаче всички го наричат Авитохол.
Бориси Гвинех	Най-големият брат на Авитохол, вожд на рода Дуло. Велик боила по време на управлението на Саса-Бинду, провъзгласен за кавкан от Авитохол.
Еллак Зиетх и Савин	Вожд на племето Алхон, верен съюзник на Авитохол. Опекуни на Семира (няколко години преди описаните в тази книга събития са били и предани служители на нейната майка Зесса).
Люцкан	Брат на Авитохол. Висш военачалник в армията на Бългхара.
Саса-Бинду	Кана-субиги на Бългхара по времето, когато Авитохол се е родил. Родът му е Ерми.
Семира	По-малката дъщеря на Саса-Бинду, която не е обичана от своя баща.
Тала Умор	Любимата дъщеря на Саса-Бинду. Съпруг на Тала, без абсолютно никакви политически амбиции, но с блестящ офицерски талант.